

Carl XI



Vid sin bortgång 1660 överlämnade konung Carl X Gustav Sverige som en stormakt. Aldrig, varken tidigare eller senare, har landet varit så stort. Sonen Carl, sedermera Carl XI, fick på grund av sin låga ålder vänta till 1672 med att tillträda den svenska tronen. Under tiden styrdes landet av en förmyndarregering, med bland andra Magnus Gabriel De la Gardie. Genom politiska misstag och försummelse lät denna regering försvaret förfalla.

Den europeiska politiken dominerades av Frankrike som genom allians med Sverige drog in vår illa rustade armé i ett krig mot Brandenburgarna.

Danmark såg då möjligheten att återta de områden som förlorats till Sverige under Carl X Gustavs tid. Detta medförde att Danmark med 16 000 man startade ett tvåfrontsrig mot Sverige 1675. Dels invaderades Skåne och dels gick man med hjälp av norska trupper till anfall i Bohuslän och Halland.

På hösten 1675 fick Skaraborgs regemente uppbrotsorder från ställningar vid Göteborg och Varberg. Regimentet gjorde i augusti 1676, en stor insats i slaget vid Fyllebro, norr om Halmstad.

Efter den framgångsrika bataljen vid Halmstad beslutade kungen att befria Skåne. Där deltog både Västgöta och Skaraborgs regementen med stor framgång, bland annat i slaget vid Lund den 4 december 1676 samt i slaget vid Landskrona den 14 juli 1677.

Ett kompani av Skaraborgarna ingick i den styrka som mellan den 4 juni och 22 juli 1678 försvarade Bohus fästning. Fästningen stod under befäl av

Skaraborgs regementes chef, Fredrik von Börstell. Den danska generalen Gyldenlöve gjorde upprepade anfall mot fästningen, utan att lyckas inta den. För att rädda landets ställning som stormakt, genomförde Carl XI under 1680-talet sin reduktion. Genom att till kronan dra in mycket av det adeln ägde, förbättrades landets finanser avsevärt. Detta gjorde det möjligt för kungen att skapa indelningsverket som blev försvarets nya organisation, vilket innebar att allmogen tecknade avtal om att skaffa fram en soldat mot löfte om befrielse från utskrivning till krigstjänst.

Med denna organisation fick armén också en enhetlig utrustning vad gällde både kläder och vapen. Förebilden för den karolinska uniformen hämtades från Frankrike. De nya vapnen blev flintlåsmusköt, bajonett samt den karolinska värjan.

1683 fick Skaraborgs regemente en enhetsuniform med gul rock och svarta uppslag. Vid Poltava 1709 bar man blå och vita halsdukar till uniformen. Efter Carl XI:s död fick livkompaniet en blå rock med gula uppslag och till detta bars grå strumpor. Den trekantiga hatten som hörde till den karolinska uniformen, skulle bäras med spetsen snett över vänster öga, för att inte siktögat skulle skymma.

En annan detalj i uniformen var skorna. För att manskapet skulle kunna använda dem längre än tidigare, tillverkades skorna på ett sådant sätt att den kunde sättas på vilken fot som helst. Det märks bland annat på den rektangulära formen.

Indelningsverket förde även med sig att manskapet började samövas och att det utarbetades uppmarschplaner för samtliga regementen om totalt 35 000 man.

Vapenutvecklingen i de europeiska arméerna var expansiv under senare delen av 1600-talet. Även inom detta område var det fransmännen som var förebild för det svenska försvaret. Bland annat infördes flintlåsmusköten, som medförde en säkrare avfyrning.

Ringbajonetten som infördes på 1680-talet var en vidareutveckling av fjäderbajonetten som funnits sedan slutet av 1500-talet.